

MAKTABGACHA TA'LIMDA BOLALARNING TABIAT BILAN TANISHUVI: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR

Qo'chqarova Moxira

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi

mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun tabiatshunoslik faoliyati ularning tafakkuri, qiziqishi va kuzatuvchanligini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Mazkur maqolada tabiatshunoslik faoliyatining mazmuni, metodik yondashuvlari va pedagogik samaradorligi tahlil qilinadi. Amaliy mashg'ulotlar, ekskursiyalar va mavsumiy o'zgarishlarni kuzatish orqali bolalarda atrof-muhitga nisbatan e'tibor va g'amxo'rlik tuyg'ularini rivojlantirish yo'llari bayon etiladi.

Kalit so'zlar: tabiatshunoslik, maktabgacha yosh, kuzatish, amaliy faoliyat, mavsumiy o'zgarishlar, ekologik tarbiya

Kirish

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan munosabatini shakllantirishda tabiatshunoslik faoliyati muhim o'rin tutadi. Tabiiy hodisalarni kuzatish, o'simliklar va hayvonot dunyosi bilan tanishish bolalarda fikrlash, umumlashtirish, taqqoslash kabi aqliy jarayonlarning shakllanishiga olib keladi. Tabiat bilan bevosita muloqot esa bolalarda estetik his-tuyg'ular, g'amxo'rlik va javobgarlik tuyg'ularini rivojlantiradi.

Asosiy qism

1. Tabiatshunoslik faoliyatining mazmuni

- mavsumiy o'zgarishlarni kuzatish;
- o'simlik va hayvonot dunyosi bilan tanishish;
- atrof-muhitga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishni o'rgatish;
- tajriba va amaliy mashg'ulotlar o'tkazish.

2. Metodik yondashuvlar

- namoyish: o'simlik yoki jonivor namunalarni ko'rsatish;
- suhbat: "Nima uchun barglar sarg'ayadi?" kabi savollar orqali bolalarni o'ylashga undash;
- tajriba: suv bug'lanishi, urug' unishi kabi oddiy tajribalarni bajarish;
- o'yin: "Tabiatni asraymiz" kabi rolli yoki didaktik o'yinlar.

3. Amaliy faoliyatning ahamiyati

- gul yoki daraxt ekish;

- bog' ishlarida ishtirok etish;
- ekskursiyalar orqali dala, o'rmon, bog', hayvonot bog'lariga tashrif.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy

o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning atrof-muhitga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda tabiatshunoslik faoliyatlari doimiy kuzatishlar, mavsumiy o'zgarishlarni his qilish, amaliy mashg'ulotlar orqali chuqurlashadi. Ular har bir fasl o'zgarishini o'z hayot tajribalari orqali idrok etadilar. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning individualliklarini inobatga olib, ularni tabiat bilan interaktiv muloqotga jalb qiladilar. Bu esa, nafaqat bilim olishga, balki ijtimoiy-emosional rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Xulosa: Maktabgacha ta'limda tabiatshunoslik faoliyatini tizimli tashkil etish bolalarning aqliy, axloqiy va estetik tarbiyasida muhim o'rin tutadi. Amaliy mashg'ulotlar, kuzatuvlar va o'yinlar orqali bolalarda tabiatga nisbatan ongli munosabat, ekologik fikrlash va kuzatuvchanlik shakllanadi. Shuning uchun har bir pedagog bu faoliyatni maqsadli, rejalashtirilgan va bolalar yosh xususiyatlariga mos holda tashkil etishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullaeva S. "Maktabgacha ta'lim psixologiyasi." – T.: 2021.
2. Saidov A. "Bolalarni tabiat bilan tanishtirish." – Samarqand: 2019.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son qarori.
4. Ganieva D., "Maktabgacha ta'limda ekologik tarbiya", 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi MTT davlat o'quv dasturi, 2023-yil nashri.
6. <https://osce.org/project-coordinator-in-uzbekistan/earth-our-home>
7. <https://www.bbc.co.uk/bitesize/subjects/zxnygk7>
8. <https://www.epa.gov/students/planet-protectors>
9. <https://www.first-school.ws/theme/environment.htm>
10. <https://kidsforsavingearth.org>